

систематизират и обобщят фактите за самите преводи. Поради това почти не бяха засегнати въпросите за рецепцията на Яворовата поезия в двете национални литератури¹⁵ чрез критически текстове (особено в Словакия) и отзиви за излезлите преводни книги, нито пък бе направен опит за по-детайлен анализ, сравнение и оценка на различните преводи - нещо, което те безспорно заслужават и което, от друга страна, би обогатило и нашите, български интерпретации на поезията му. Количеството на чешките преводи на Яворов просто налага първо да се изпълни "фактографическата" задача и да се отговори на въпроса на какво се дължи непресекващият деветдесетгодишен интерес към поезията на Яворов в Чехия (на фона на и сравнен с Яворовите преводи на други езици)¹⁶. Според нас "чешкият" феномен Яворов може да има няколко обяснения. Преди всичко като че всяко ново поколение чешки българисти-преводачи се опитва "да докаже" зрелостта си, превеждайки Яворов, като че ли Яворов се е превърнал в "пробен камък" за правото на преводаческо съществуване. На второ място - въпреки че не са съседни страни и освен общия славянски корен имат малко общи черти в историческото си развитие, между България и Чехия - както се оказва - протичат много по-интензивни културни процеси, отколкото между тях и близките им по географско местоположение страни. Многобройното и активно чешко присъствие в България в края на миналия и началото на този век, както и нашата дълголетната традиция български студенти да получават образованието си в Чехия са само една от предпоставките за това културно общуване. Има и още нещо - в течение на вековете културни връзки между двете славянски земи винаги са съществували, но силата им двупосочно рядко е била еднаква. Когато Яворов се ражда като поет, чешката културна

15. Скептицизмът към битието на Яворов като световен поет (Тодоров 1998) е оправдан, но в крайна сметка поезията е индивидуално преживяване и не количеството читатели има решаващо значение.

16. Чешкият не е "световен" език и чешката литература не е "световна" литература (без да се влага в тези определения нюанс на пренебрежителност), която - подобно на руската, немската, френската и т.н. - може да си позволи да проявява великодушен интерес и непрекъснато да се "подхранва" от езиците и литературите на по-малките "екзотични" народи.